

Sygn. akt III CSK 61/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku M. J.
przy uczestnictwie M. W., A. Z., W. Z. i M. K.
o rozgraniczenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 lutego 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni i uczestniczki M. K.
oraz skargi kasacyjnej uczestnika M. W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w N.
z dnia 11 września 2014 r.,

**oddala obie skargi kasacyjne i orzeka, że każdy z uczestników
postępowania ponosi koszty postępowania kasacyjnego
związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 3 stycznia 2013 r. rozgraniczył działkę oznaczoną - według wykazu zmian gruntowych geodety uprawnionego J. S. z dnia 1 lipca 2011 r. - numerem 125, położoną w R. o powierzchni 0,0460 ha, stanowiącą własność uczestnika M. W., utworzoną w drugim etapie zmian gruntowych po modernizacji ewidencji gruntów na mapie w skali 1:2000 z działki nr 1412/1 o powierzchni 0,0500 ha, objętej księgą wieczystą nr [...], z działką nr 120/1 - o powierzchni 0,2000 ha, stanowiącą własność wnioskodawczym M. J., utworzoną - zgodnie ze wzmiankowanym wykazem - z działek nr 1411/1 o powierzchni 0,0700 ha i nr 1411/4 o powierzchni 0,1200 ha, objętych księgą wieczystą nr [...], wzdłuż linii ciągłej koloru niebieskiego pomiędzy punktami B-A oraz linii ciągłej koloru czarnego łączącej punkty A-A¹, wyznaczonych na planie sytuacyjnym w skali 1:500, stanowiącym załącznik do opinii biegłego J. S. z dnia 22 października 2009 r. Sąd Rejonowy wskazał, że ustalony w ten sposób przebieg granicy między opisanymi działkami, uwzględniający stanowisko wnioskodawczynie, jest zgodny ze stanem prawnym.

Sąd Okręgowy w N., rozpoznając apelację uczestnika postępowania M. W., ustalił, że działka nr 120/1, po zmianie konfiguracji z działką nr 125 uwidocznionej na mapie geodety J. S. z dnia 7 maja 2014 r., zaewidencjonowanej w PODGiK w G. pod numerem [...], tworzy działkę nr 120/6 o powierzchni 0,0069 ha - odpowiadającą części nieruchomości objętej księgą wieczystą nr [...], tj. części działki nr 1411/6, według numeracji w skali 1:2880 - będącą własnością M. K. oraz działkę nr 120/7 o powierzchni 0,1931 ha - odpowiadającą nieruchomości objętej księgą wieczystą nr [...], stanowiącej działki nr 1411/1 i 1411/4, według numeracji w skali 1:2880 - stanowiącą własność wnioskodawczynie M. J. W konsekwencji, po wezwaniu M. K. do udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania, postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił postanowienie Sądu Rejonowego i rozgraniczył według stanu prawnego działki nr 120/7 i 120/6 zgodnie z - oznaczoną na planie sytuacyjnym w skali 1:500 biegłego J. S. z dnia 14 sierpnia 2014 r. - linią ciągłą koloru czerwonego, łączącą punkty M-N oraz działki nr 120/6 i 125 wzdłuż - uwidocznionej na tym planie - linii ciągłej koloru czerwonego, łączącej punkty 1-A¹.

Sąd Okręgowy wskazał, że granice działek objętych postępowaniem rozgraniczeniowym, ujęte na mapie ewidencji gruntów w skali 1:2000, odbiegają w istotny sposób od stanu granic uwidocznionych na mapie wcześniejszej wykonanej w skali 1:2880, na podstawie której kształtowała się własność tych działek; w późniejszej ewidencji gruntów nie uwzględniono, że działki nr 120/1 i 125 rozdzielał wąski pas gruntu - ujęty w planie sytuacyjnym biegłego J. S. z dnia 7 maja 2014 r. oraz z dnia 14 sierpnia 2014 r. jako działka nr 120/6 - stanowiący od 1979 r. własność M. K.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyli w całości skargami kasacyjnymi uczestnik M. W. oraz wnioskodawczyni i uczestniczka M. K.

Uczestnik M. W., powołując się na podstawę kasacyjną naruszenia przepisów postępowania (art. 398 § 1 pkt 2 k.p.c.), zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 199 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. przez wydanie orzeczenia o rozgraniczeniu w warunkach niedopuszczalności drogi sądowej, co doprowadziło do nieważności postępowania z przyczyny wskazanej w art. 379 pkt 1 k.p.c. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego i odrzucenie wniosku o rozgraniczenie.

Wnioskodawczyni i uczestniczka M. K. oparły skargę na obu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego zarzuciły naruszenie - przez błędną wykładnię i niezastosowanie - art. 21 w związku z art. 64 Konstytucji i art. 140 k.c. przez bezpodstawne pozbawienie wnioskodawczyni własności części działki nr 120/1, odpowiadającej wydzielonej z niej działce nr 120/6 i przyznanie jej na własność uczestniczce M. K. Podstawę naruszenia przepisów postępowania wypełniły natomiast zarzutami naruszenia: art. 176 Konstytucji w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c., skutkującym nieważnością postępowania wynikającą z pozbawienia uczestniczki możliwości ochrony swoich praw oraz art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c., art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 382 i art. 386 § 1 k.p.c., prowadzącym do pominięcia części materiału zebranego w postępowaniu i braku wyczerpujących ustaleń. Powołując się na tak ujęte podstawy kasacyjne, skarżące wniosły o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy dokonać oceny zasadności skargi kasacyjnej uczestnika M. W., podnoszącej - najdalej idący - zarzut niedopuszczalności drogi sądowej.

Według skarżącego, postępowanie sądowe w niniejszej sprawie nie zostało poprzedzone obligatoryjnym etapem postępowania administracyjnego, gdyż postępowanie przeprowadzone przed Wójtem Gminy G. z udziałem wnioskodawczyni oraz uczestników M. K. i M. W. nie dotyczyło nie wyodrębnionej w tym czasie i nie ujawnionej w ewidencji gruntów działki nr 120/6, stanowiącej dawniej część działki nr 1411/6. W tych okolicznościach - w ocenie skarżącego - przedmiot sądowego postępowania rozgraniczeniowego nie był tożsamy z przedmiotem poprzedzającego go postępowania administracyjnego, co powinno skutkować odrzuceniem wniosku.

Odnosząc się do tak skonstruowanego zarzutu, należy uznać, że nie znajduje on dostatecznego usprawiedliwienia.

Z przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia wiążących ustaleń faktycznych wynika, że postępowanie administracyjne, które otworzyło drogę sądową w niniejszej sprawie, obejmowało również sporny pas gruntu, wyodrębniony obecnie jako działka nr 120/6, stanowiąca własność uczestniczki M. K. Działka ta nie mogła zostać wymieniona we wskazanej przez skarżącego decyzji Wójta Gminy G. z dnia 5 maja 2003 r. o wszczęciu postępowania rozgraniczeniowego, gdyż w tym czasie - jako pas gruntu oddzielający działkę nr 120/1 od działki nr 125, nie była jeszcze wyodrębniona i jako taka ujęta w ewidencji gruntów. Nie oznacza to jednak, że nie była ona objęta zakresem tego postępowania. Zakres postępowania rozgraniczeniowego wyznacza jego cel, określony przez konkretne potrzeby, które - stosownie do art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. Nr 30, poz. 163 ze zm.) - mogą usprawiedliwiać rozgraniczenie nawet wszystkich granic określonej nieruchomości z przyległymi nieruchomościami lub innymi gruntami (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 września 1997 r., II CKN 309/97, OSNC 1998, nr 2, poz. 30). Trafnie zatem Sądy obu instancji nie dopatrzyły się przeszkody wyłączającej możliwość przeprowadzenia postępowania rozgraniczeniowego. Skarga kasacyjna

uczestnika M. W., oparta na odmiennym - wadliwym - założeniu, nie mogła zatem zostać uwzględniona.

Zamierzonego skutku nie mogła odnieść również skarga wnioskodawczynie i uczestniczki M. K.

Jako chybiony ocenić należy zarzut pozbawienia skarżącej uczestniczki możliwości obrony jej praw wskutek wezwania do udziału w sprawie dopiero na etapie postępowania apelacyjnego. Jak zostało to wyjaśnione w - mającej moc zasady prawnej - uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2010 r., III CZP 112/09 (OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98), niewzięcie przez zainteresowanego udziału w sprawie rozpoznawanej w postępowaniu nieprocesowym nie powoduje nieważności postępowania. Wstąpienie M. K. do udziału w sprawie dopiero w postępowaniu apelacyjnym, mogłoby być - przy uwzględnieniu *gravamen* – rozważane w aspekcie pozbawianie jej prawa do zaskarżenia orzeczenia w instancyjnym toku postępowania, jednak skarżąca nawet nie wskazała na wystąpienie elementu pokrzywdzenia.

Pozostałe zarzuty skarżących, podniesione w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, zmierzały w istocie do podważenia dokonanego przez Sąd drugiej instancji ustalenia, że uczestniczka M. K. nabyła od wnioskodawczynie, w drodze umowy darowizny zawartej w dniu 22 sierpnia 1997 r. w formie aktu notarialnego, własność gruntu stanowiącego obecnie działkę nr 120/6. Zarzuty te, skonstruowane w oparciu o założenia sprzeczne z ustaleniami faktycznymi przyjętymi za podstawę zaskarżonego postanowienia, nie poddają się kontroli kasacyjnej (art. 398 § 3 k.p.c.).

Na uwzględnienie nie zasługiwał wreszcie zarzut wypełniający podstawę naruszenia przepisów prawa materialnego. Skarżące w żaden sposób nie skonkretyzowały, na czym miało polegać błędne rozumienie przez Sąd drugiej instancji znaczenia wskazanych przez nie przepisów a nie jest rolą Sądu Najwyższego snucie w tym zakresie domysłów.

Sąd Okręgowy - wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżących - dokonał rozgraniczenia nieruchomości nie bezpodstawnie, lecz na podstawie art. 153 § 1 k.c., zgodnie ze wskazanym w tym przepisie kryterium stanu prawnego. Był on uprawniony do ustanowienia - w oparciu o to kryterium - nowych, nie istniejących

poprzednio, punktów granicznych, a tym samym określenia jak daleko sięga prawo własności rozgraniczonych nieruchomości. Zaskarżone rozstrzygnięcie nie narusza zatem konstytucyjnej zasady ochrony własności, lecz przeciwnie - zasadę tę w pełni realizuje.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

db

eb